

به مناسبت سال جهانی گردشگری

بسیار سفر باید...

گردشگری پدیده‌ای است که از دیرباز در جوامع انسانی رواج داشته است و به تدریج با طی مراحل تاریخی مختلف به موضوعی اقتصادی و اجتماعی تبدیل شده است. امروزه صنعت گردشگری در دنیا به یکی از منابع مهم درآمدی و یک فعالیت عظیم اقتصادی محسوب می‌شود. به نحوی که بسیاری از برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران توسعه از صنعت گردشگری به عنوان رکن اصلی «توسعه پایدار» یاد می‌کنند. گردشگری می‌تواند باعث تحولات اقتصادی و اجتماعی در یک جامعه شود. در جریان هفتادمین نشست «مجمع عمومی سازمان ملل متحد» در سپتامبر ۲۰۱۵، سال ۲۰۱۷ به عنوان «سال بین‌المللی گردشگری برای توسعه پایدار» اعلام شد. این نام‌گذاری با پنج هدف اصلی به این شرح انجام شده است: «رشد اقتصادی پایدار و فراگیر»، «شمول اجتماعی، کاهش فقر و بی‌کاری، و بهره‌وری از منابع»، «تغییرات اقلیمی و حفاظت از محیط زیست»، «ارزش‌های فرهنگی و میراث و درک مشترک»، «صلح و امنیت».

تعریف گردشگری

واژه «توریسم» از دو بخش «تور» به معنای سفر، گشت، مسافرت و سیاحت، و «ایسم» پسوندی که به مکتب یا اندیشه‌های فلسفی، مذهبی، سیاسی، ادبی و غیره اشاره دارد، ترکیب یافته است. توریسم یعنی مکتبی که پایه فکری آن سیاحت و گردشگری است. گردش: صاحب‌نظران، محققان و مجامع علمی - تحقیقاتی بین‌المللی، تعریف سازمان جهانی گردشگری را پذیرفته و آن را به رسمیت شناخته‌اند: «تمام مسافرت‌هایی که به اقامت حداقل یک‌شبه در مقصد منجر شوند. البته مدت زمان دور بودن از منزل نباید بیش از یک‌سال متوالی باشد.»

گردشگر: فردی که برای مدت‌زمانی، دست‌کم یک شب و کمتر از یک سال متوالی، به کشوری غیر از وطن یا محل سکونت معمولی خود مسافرت می‌کند و هدف او کار کردن و کسب درآمد نیست (سازمان جهانی گردشگری).
فراغت: اوقات فراغت یعنی آن بخشی از زمان بیداری که انسان از تعهدات شغلی و کار مولد آزاد است و به‌طور دلخواه به استراحت، ترمیم قوا، و رفع خستگی جسمی و روحی می‌پردازد.

انواع گردشگری

گردشگری انواع متفاوتی دارد و شناخت انواع آن برای برنامه‌ریزی در این عرصه اهمیت اساسی دارد. در یکی از تقسیم‌بندی‌های موجود، گردشگری به سه نوع فرهنگی، طبیعت‌گردی و ماجراجویانه تقسیم شده است.

انواع دیگری از گردشگری نیز در حال توسعه‌اند؛ نظیر گردشگری فضایی و گردشگری الکترونیکی که در سال‌های اخیر آغاز شده‌اند. در ادامه به تعدادی از مهم‌ترین انواع گردشگری اشاره می‌شود.
گردشگری تفریحی: در این نوع

«گام‌هایی به سوی گردشگری پایدار»
ترجمه: ابتهاج زندی
انتشارات: جامعه‌شناسان

آثار مثبت گردشگری

آثار مثبت اقتصادی: ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، ارزآوری، ارتقای سطح زندگی مردم، فروش خدمات از جمله مزایای مستقیم حاصل از جهانگردی است. از مزایای غیرمستقیم جهانگردی می‌توان از فعالیت‌های ساختمانی، توسعه صنایع دستی هنری، گسترش خدمات و بهبود تجهیزات زیربنایی مانند جاده‌ها و سیستم‌های حمل‌ونقل نام برد.

آثار مثبت روحی - روانی: جهانگردی می‌تواند به کاهش تنش‌های سیاسی و تثبیت صلح جهانی کمک کند. مردم کشور میزبان سعی خواهند کرد هرچه بیشتر دستاوردهای خود را در قالب صنایع دستی، نقاشی، عکس و... نشان دهند. گردشگری موجب افزایش درآمد و اشتغال و رونق اقتصادی خواهد شد. این موضوع می‌تواند از لحاظ روانی اثرات مثبتی بر روحیه افراد جامعه بگذارد.

آثار مثبت زیست محیطی: گردشگری می‌تواند سبب توجه هرچه بیشتر مردم، مسئولان و حتی سازمان‌های بین‌المللی به برخی نواحی و سعی در جهت محافظت از آنها کند.

آثار مثبت فرهنگی - اجتماعی: توسعه گردشگری به‌عنوان یک پدیده فرهنگی موجب می‌شود که فرصتی کافی برای تبادل فرهنگی بین گردشگر و جامعه میزبان به‌وجود آید. بر این مبنا دو طرف می‌توانند به فرهنگ هم بیشتر احترام بگذارند.

اهمیت گردشگری

در سال‌های اخیر گردشگری به‌عنوان صنعتی بدون دود، منبع درآمد سرشار در تجارت جهانی و عنصر مهمی در بهبود و تنظیم موازنه بازرگانی و تراز پرداخت‌های بسیاری از کشورها شده است. رشد قابل توجه و چشم‌گیر گردشگری در ۵۰ سال اخیر نشان‌دهنده اهمیت فراوان اقتصادی و اجتماعی این پدیده است. گردشگری در تولید ناخالص ملی نقش مهمی ایفا می‌کند و «تراز پرداخت‌ها را که نشان‌دهنده معاملات بین‌المللی هر کشور است، متوازن می‌سازد. بزرگان تجارت گردشگری را امیدبخش‌ترین و پیچیده‌ترین صنعتی می‌دانند که جهان سوم با آن روبه‌روست. آن‌ها عقیده دارند، گردشگری بیشترین قابلیت را برای جانشینی دیگر صنایع درآمدزا دارد.» توسعه گردشگری موجب رونق اقتصادی و کاهش فقر می‌شود. همچنین تأثیر بسزایی در افزایش درآمد و کاهش بی‌کاری و در نتیجه افزایش رفاه اجتماعی دارد. علاوه بر آن، گردشگری عاملی است برای گفت‌وگوی بین فرهنگ‌ها و تمدن‌ها و از نظر سیاسی نیز، روابط بین ملل و دول را متعادل‌تر و نزدیک‌تر می‌سازد.

گردشگری شهری: نواحی شهری به علت آنکه جاذبه‌های بسیار دارند، غالباً یکی از مقصدهای مهم محسوب می‌شوند.

گردشگری روستایی: در گردشگری روستایی، منابع فرهنگی، طبیعی و تاریخی نواحی روستایی به‌عنوان کالای فرهنگی گردشگری قابل عرضه‌اند.

گردشگری قومی و عشایری: این نوع گردشگری به‌منظور مشاهده سبک زندگی افراد بومی و اقوام انجام می‌گیرد.

گردشگری، گردش در ساحل بسیار مورد توجه است و گردشگران معمولاً برای بهره‌برداری از سواحل به نقاط گوناگون سفر می‌کنند.

گردشگری طبیعت: گستره فضایی این الگو، محیط طبیعی مثل ساحل، جنگل، کوه، کویر، غار و نظیر این‌هاست.

گردشگری تجاری: سفرهایی هستند که با هدف بازرگانی و تجارت انجام می‌شوند.